

Croatica 42/43/44/1995-6.

Izvorni znanstveni članak

Rudolf Filipović

(Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb)

Antica Menac

(Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb)

**SEMANTIČKA ADAPTACIJA U RJEČNIKU
ANGLICIZAMA U RUSKOM JEZIKU: TEORIJA
I PRIMJENA**

UDK 801.54

Analiza anglicizama u ruskom provodi se u *Rječniku anglicizama u ruskom jeziku* na četiri razine: ortografskoj, fonološkoj, morfološkoj i semantičkoj. U ovom se prilogu analizira semantička razina u pet kategorija: tri kategorije koje obuhvaćaju primarne promjene (1. nulta semantička ekstenzija, 2. suženje značenja u broju, 3. suženje značenja u značenjskom polju) i dvije kategorije koje obuhvaćaju sekundarne promjene (4. proširenje značenja u broju, 5. proširenje značenja u značenjskom polju).

1. UVOD

1.0. Treći aspekt lingvističkoga posuđivanja koji analiziramo u teoriji jezika u kontaktu (Filipović 1986:153-184, 1990:37-41) u posrednom i neposrednom posuđivanju jest semantički aspekt.¹ U procesu primarne adaptacije modela (engleske riječi) u repliku (anglicizam), tj. njezine integracije u jezik primalac i daljnjih promjena u tijeku sekundarne adaptacije, pored transfonemizacije i transmorfemizacije model prolazi i kroz semantičku adaptaciju. Semantička adaptacija modela jedna je od dviju pojava koje su rezultat jezičnih dodira na semantičkoj razini. Razlika između njih sastoji se u tome što se prva – *semantička adaptacija* – vrši na posuđenici koja je preuzeta iz jezika davaoca, a druga – *semantičko posuđivanje* – samo je transfer značenja iz jezika davaoca na neku već postojeću domaću riječ u jeziku primaocu. Semantička se adaptacija potpuno uklapa u proces jezičnog posuđivanja kao rezultat jezičnih dodira jer čini cjelinu s ostala dva aspekta (fonološkim i morfološkim) u analiziranju adaptacije modela (engleske riječi). Semantičko posuđivanje nije vezano uz adaptaciju posuđenica koje proučavamo u sklopu znanstvenog projekta "Engleski element u europskim jezicima" (Filipović 1966, 1972, 1974), te ne ulazi u ovo istraživanje.

1.1. Analiza semantičke adaptacije pokazuje kako engleska posuđenica – anglicizam – prilikom integracije u sustav jezika primaoca formira svoje značenje, do kakvih promjena i zašto dolazi u tom procesu i kako se značenje anglicizma odnosi prema značenju modela. U toj ćemo analizi primijeniti jednu od inovacija koju smo ugradili u teoriju jezika u kontaktu – razlikovanje primarne od sekundarne adaptacije (Filipović 1977, 1986: 55-67, 1995) odnosno razlikovanje primarnih od sekundarnih promjena². Uvođenjem te razlike između primarnih i sekundarnih promjena dobili smo mnogo precizniju podjelu promjena koje se javljaju na semantičkoj razini i, prema tome, mnogo razrađeniju podjelu promjena koje se javljaju u semantičkoj adaptaciji. Sve se te promjene svrstavaju u dvije kategorije prema podjeli na primarne i sekundarne, pa će i naša analiza semantičke adaptacije slijediti tu podjelu. Unutar te podjele značenje će se prenositi s modela jezika davaoca na anglicizam bez promjene (takozvani transfer značenja) ili s većim ili manjim promjenama (nekoliko tipova adaptacije).

¹ Fonološki aspekt obrađen je kao prvi aspekt (Filipović 1986:68-115, 1990:30-31), a morfološki kao drugi aspekt (Filipović 1986: 116-152, 1990:31-36).

² U članku o transmorfemizaciji u rječniku anglicizama u ruskom jeziku (Filipović - Menac, *Filologija*, 24-25, 1995) spomenuli smo da ćemo to pitanje obraditi na drugom mjestu. Kako je ta inovacija važna teoretska osnova, posebno na semantičkoj razini, tumačimo je u ovom prilogu.

2. TEORIJA

2.0. Transfer i adaptacija značenja javljaju se u nekoliko vidova u primarnim i sekundarnim promjenama. Da bismo odredili sve te tipove promjena značenja, definirat ćemo primarnu i sekundarnu adaptaciju i slučajeve kada se javljaju na semantičkoj razini. *Primarna se adaptacija* javlja u bilingvalnoj sredini i rezultira *kompromisnom replikom* (koju zovemo *i tudicom*) ili *replikom* (koju zovemo *i posuđenicom* ili *anglicizmom*). U tom procesu jezičnoga posuđivanja aktivna su oba jezika u dodiru – jezik davalac i jezik primalac, a kao rezultati toga dodira javljaju se mnoge varijante (Filipović 1988, 1990a). Do sekundarne adaptacije dolazi u monolingvalnoj situaciji, kad se anglicizam potpuno integrirao u jezik primalac i vlada se (a možda i mijenja) kao svaka druga riječ jezika primaoca.

2.1. Primjenom primarne i sekundarne adaptacije, koje rezultiraju primarnim i sekundarnim promjenama, proširili smo broj promjena koje se javljaju na semantičkoj razini od tri na pet kategorija. Osnovnim kategorijama – suženju značenja i proširenju značenja - dodali smo po dvije potkategorije: a) suženje u broju, b) suženje u semantičkom polju. Na taj smo način dobili pet kategorija: 1. nulta semantička ekstenzija, 2. suženje značenja u broju, 3. suženje značenja u značenjskom polju, 4. proširenje značenja u broju, 5. proširenje značenja u značenjskom polju.

2.2. U rječnicima anglicizama, koji se izrađuju u sklopu znanstvenoga projekta "Engleski element u europskim jezicima" primarna adaptacija uvodi se znakom I, a sekundarna adaptacija znakom II. Semantička se razina bilježi slovom S, a promjene značenja izraženih u pet kategorija na sljedeći način:

- a) *nulta semantička ekstenzija* znakom: S_0
- b) *suženje značenja u broju* znakom: S_{1n}
- c) *suženje značenja u značenjskom polju* znakom: S_{1f}
- d) *proširenje značenja u broju* znakom: S_{2n}
- e) *proširenje značenja u značenjskom polju* znakom: S_{2f}

U našoj analizi primijenit ćemo opoziciju između primarnih i sekundarnih promjena i demonstrirati da li te promjene odgovaraju transferu značenja ili adaptaciji značenja. Transfer značenja modela slijedi tri primarne promjene: a) nultu semantičku ekstenziju, b) suženje značenja u broju i c) suženje značenja u značenjskom polju. Značenje replike, pošto je potpuno integrirana u sustav jezika primaoca, može se dalje adaptirati, prolazeći kroz sekundarne promjene: d) proširenje značenja u broju i e) proširenje značenja u značenjskom polju.

2.2.1. *Nulta semantička ekstenzija* pripada primarnim promjenama i označuje da nema promjena u značenju za vrijeme transfera modela u anglicizam. Broj je značenja (jedan ili rjeđe dva) isti u modelu i u anglicizmu. Taj se tip adaptacije javlja često, a vezan je uz specijalizirana područja ljudske djelatnosti i svakodnevnoga života, kao što su izrazi za oznaku jela i pića, športska i glazbena terminologija, česta zanimanja, nazivi vrsta pasa, dijelova odjeće i drugo.

2.2.2. *Suženje značenja u broju* pripada primarnim promjenama i vrlo se često javlja jer predstavlja specijalizaciju od mnogih značenja modela na jedno specifično značenje zadržano u anglicizmu. Međutim, značenja modela ne svode se uvijek samo na jedno značenje, već anglicizam može zadržati i više od jednoga, obično dva značenja preuzeta od modela. Ponekad ta dva preuzeta značenja imaju stanovitu vezu jedno s drugim u nekom elementu svoga opisa.

2.2.3. *Suženje značenja u značenjskom polju* pripada primarnim promjenama i javlja se vrlo rijetko. Taj tip promjene značenja specifičan je zbog toga što je ponekad teško utvrditi koliko se smanjuje, tj. sužava, značenjsko polje. Ipak, i manji broj primjera potvrđuje upotrebu toga stupnja suženja značenja.

2.2.4. *Proširenje značenja* vezano je uz sekundarnu adaptaciju jer se moraju ispuniti dva osnovna uvjeta u procesu jezičnih dodira. Prvi je uvjet da je model u procesu transfera završio svoju integraciju u sustav jezika primaoca, a drugi je uvjet, da je kao sastavni dio vokabulara jezika primaoca bio u dovoljno dugoj upotrebi da se vlada kao svaka druga riječ jezika primaoca te da je podložan daljoj adaptaciji. Ta se adaptacija može odnositi na broj značenja koji se povećava i na značenjsko polje koje se može proširiti. U oba se slučaja moraju zadovoljiti neki sociolingvistički uvjeti, prvenstveno dužina upotrebe anglicizma u jeziku primaocu.

2.2.4.1. *Proširenje značenja u broju* je jedno od dvostrukoga procesa proširenja značenja: a) najprije je model prešao u anglicizam i adaptirao se po principima primarne adaptacije, b) kao potpuno integrirani element u jeziku primaocu dolazi u mogućnost da dalje slijedi tipove sekundarne adaptacije. Jedan je od njih mogućnost proširenja broja značenja.

2.2.4.2. *Proširenje značenja u značenjskom polju* pripada istom dvostrukom procesu proširenja značenja, s jednom razlikom da se proširenje realizira unutar značenjskoga polja. Da bi došlo do te promjene, model mora najprije proći kroz primarnu adaptaciju, a ako su zadovoljeni uvjeti sekundarne adaptacije, posebno dužina upotrebe u jeziku primaocu, može doći do proširenja značenja u značenjskom polju. U tom slučaju anglicizam većinom zadržava oba značenja: ono stečeno nakon primarne adaptacije i ono koje je rezultat sekundarne adaptacije.

3. ANALIZA

3.0. Analiza anglicizama u ruskom pokazala je da je u adaptaciji na semantičkoj razini zastupljeno svih pet kategorija, spomenutih i definiranih u drugom poglavlju pod naslovom TEORIJA (2.0.-2.2.4.2.).

3.1. U odjeljku 2.2.1. definirali smo *nultu semantičku adaptaciju* (S_0) i spomenuli da se ta kategorija javlja vrlo često pa ćemo je ilustrirati prema specijaliziranim područjima ljudske djelatnosti i svakodnevnog života. Prema definiciji te kategorije broj značenja anglicizma odgovara broju značenja modela. To je u većini slučajeva jedno značenje, koje se prenosi u transferu iz engleskog modela u ruski anglicizam. Taj se slučaj javlja u svim područjima u kojima nalazimo anglicizme u ruskom.

3.1.1. Velik broj izraza za piće i hranu preuzeti su u većinu europskih jezika pa i u ruski.

BEEFSTEAK sb - n (1)³ lh
 бифштекс . . .
 I S_0 = biftek, goveđi odrezak

BRANDY sb - n (n)
 бренди
 I S_0 = brendi, alkoholno piće slično konjaku

3.1.2. Engleski športski izrazi prodrli su u mnoge jezike jer su športske aktivnosti preuzimane iz Engleske u velik broj europskih zemalja.

BOWLING sb - n (1)
 боулинг
 I S_0 = bovling, kuglanje

BOXER sb - m (1)
 боксер
 I S_0 = boksač

3.1.3. I u mnogim drugim područjima javljaju se primjeri nulte semantičke adaptacije:

³ Broj u zagradi označuje koliko značenja ima engleski model u rječniku *Webster's Third New International Dictionary of the English Language*.

a) *glazba*

BOP sb - n (1)

боп

I S_o = bi-bap, stil u džezu

FOLK-SINGER . . . sb - m (1)

фолксингер . . .

I S_o = folk-singer, pjevač američkih narodnih pjesamab) *kartaške igre*

BRIDGE sb - n (1)

бридж

I S_o = bridž

POKER sb - n (1)

покер

I S_o = pokerc) *zanimanja i aktivnosti*

BUSINESSMAN . . . sb - m (1)

бизнисмен

I S_o = biznismen, poslovni čovjek

CONGRESSMAN . . . sb - m (1)

конгресмен

I S_o = kongresmen, član američkog Kongresad) *odjeća*

BIKINI sb - n (1)

бикини

I S_o = bikini, dvodijelni ženski kupaći kostim

REDINGOTE sb - n (1)

редингот

I S_o = redengot, vrsta muškog ogrtačae) *imena vrsta pasa*

DINGO sb - n (1)

динго

I S_o = dingo, australijski divlji pas

BOXERsb - n (1)

боксер

I *S_o* = bokserf) *medicina*

ANTIBIOTICsb - n (1)

антибиотик

I *S_o* = antibiotikg) *kemija*

BARIUMsb - n (1)

барий

I *S_o* = barijh) *politika*

APARTHEIDsb - n (1)

апартеид

I *S_o* = aparthejd, politika rasne diskriminacijei) *trgovina*

DUMPINGsb - n (1)

демпинг

I *S_o* = dampingj) *oružje*

BROWNINGsb - n (1)

браунинг

I *S_o* = brauning, vrsta pištoljak) *računalna terminologija*

BYTEsb - n (1)

байт

I *S_o* = bajt

DISC sb - n (1)

ДИСК

I S_o = disk

3.1.4. U nultoj kategoriji broj anglicizama koji su u transferu preuzeli dva značenja od engleskoga modela znatno je manji, pa ćemo ih citirati sve zajedno bez podjele na značenjske skupine.

BAROMETER sb - n (2)

барометр

I S_o = 1. barometar; pokazatelj rasta

ADRENALIN sb - n (2 Lg^4)

адреналин

I S_o = 1. adrenalin, hormon što ga proizvodi organizam;
2. sintetski proizveden hormon

3.2. Po broju primjera ne zaostaje za nultom semantičkom ekstenzijom druga kategorija, koja također pripada primarnim promjenama - *suženje značenja u broju* (S_{1n}). Suženje broja značenja modela najčešće se provodi po principu specijalizacije od mnogih značenja modela na jedno specifično značenje zadržano u anglicizmu.

3.2.1. Suženje značenja u broju javlja se gotovo u svim područjima u kojima dolazi do kontakta engleske kulture i civilizacije s ruskom. Suženje se provodi od dva značenja engleskoga modela na jedno značenje zadržano u ruskom anglicizmu (označeno znakom #, brojem i točkom koja označuje redni broj), pa do primjera gdje engleski model ima i preko 30 značenja, od kojih samo jedno prelazi u transferu u ruski anglicizam.

DECODER sb - n (2 WBD^5)

декодер

I S_{1n} (# 2.) = dekoder, uređaj kojim se iz složenog električnog signala izdvaja tražena informacija

FOOT sb - n (17/31/)⁶

фут

I S_{1n} (# 3.) = fut, mjera za dužinu

⁴ Lg je kratica za *Longman Dictionary of the English Language*.

⁵ WBD je kratica za *World Book Dictionary*.

⁶ Prvi broj označuje broj osnovnih značenja u rječniku, a drugi broj označuje zbir primarnih i sekundarnih značenja.

3.2.2. I u ovoj se kategoriji javljaju primjeri gdje se suženje broja značenja ne svodi na samo jedno u ruskom anglicizmu, već se u transferu na ruski anglicizam prenosi više od jednoga značenja.

CHEVIOTsb - n (3/5)

шевиот

I S_{In} (# 1., 2.a) = 1. pasmina ovaca, 2. vrsta vunene tkanine

DEALERsb - m (7/9/+2/3/ - COB)⁷

дилер

I S_{In} (# 4., 1., 2. COB) = 1. diler, trgovac, posrednik pri kupoprodaji umjetnina, automobila i dr.;
2. preprodavač droge

3.3. Primarnim promjenama pripada i kategorija *suženja značenja u značenjskom polju* (S_{1f}). Kao što smo naglasili u odjeljku 2.2.3., taj se tip promjene značenja javlja vrlo rijetko, a smanjenje značenjskoga polja rijetko se može točno utvrditi. Primjeri te promjene nisu vezani ni uz koje specifično područje, što se vidi iz navedenih ilustracija.

DOGsb - n (14/37/)

дог

I S_{1f} (# 1.a)

ESCALATIONsb - n (1 Coll⁸)

эскалация

I S_{1f} = 1. intenziviranje i proširivanje ratnih operacija

3.4. U sekundarne promjene ulaze dvije kategorije proširenja značenja: *d) proširenje u broju* (S_{2n}) i *2) proširenje u značenjskom polju* (S_{2f}). U odjeljku 2.2.4. istakli smo da se moraju ispuniti dva osnovna uvjeta da bi došlo do semantičke promjene proširenja značenja: 1. potpuna integracija anglicizma u leksički sustav jezika primaoca i 2. njegova slobodna i dugotrajna upotreba u sklopu jezika primaoca. Tu se odvija dvostruki proces: a) transfer značenja od modela na odgovarajući anglicizam i b) adaptacija značenja anglicizma od časa kad se anglicizam integrirao u sustav jezika primaoca pa je tada otvoren prema svim promjenama koje se mogu javiti u adaptaciji značenja u domaćim riječima.

⁷ COB je kratica za *Collins Cobuild English Language Dictionary*.

⁸ Coll je kratica za *Collins Dictionary of English*.

3.4.1. Na prijelazu iz jezika davaoca u jezik primalac, tj. u primarno adaptaciji, replika – anglicizam integrira se u sustav jezika primaoca i zadržava jedno ili dva značenja modela. Taj proces suženja broja značenja zadovoljava potrebu imenovanja predmeta ili pojmova preuzetih iz jedne kulture ili civilizacije u drugu, i to u potpunosti, jer inače ne bi ni došlo do transfera modela u jezik primalac. Anglicizam tako preuzet nosi značenje s jakim intenzitetom i s velikom preciznošću. Tek nakon stanovitve upotrebe u jeziku primaocu prestala je prvobitna određena funkcija anglicizma (tj. ispunjenje praznog mjesta u vokabularu), pa mu je počeo slabiti intenzitet i preciznost značenja, a to su uvjeti za proširenje značenja u broju i u značenjskom polju.

3.4.2. U procesu proširenja značenja važnu ulogu igraju stanoviti sociološki i sociolingvistički faktori. Sve šira i slobodnija upotreba anglicizma u jeziku primaocu vezana je uz sredinu i područje jezika primaoca. Uvjeti potrebni za proširenje značenja nisu univerzalni; oni su tipični za svaku jezičnu zajednicu u kojoj se ta pojava javlja. Dok je proces suženja značenja mnogo bolje lingvistički određen i može se lakše vremenski utvrditi i preciznije opisati, proširenje značenja često ostaje nepotpuno objašnjeno. Razlog je tome činjenica da se sociološki faktori za neku promjenu mnogo teže precizno utvrđuju i opisuju nego lingvistički.

3.4.2.1. U prvom kontaktu s mnogim engleskim modelima u ruskom su postojali svi uvjeti za primarnu adaptaciju i za prva dva tipa semantičkih promjena: nulta semantičku ekstenziju i suženje značenja u broju. To je najčešći primjer zadovoljenja jezičnih potreba za popunjenjem praznih mjesta u vokabularu pomoću jezičnog posuđivanja. Kad su, međutim, ti anglicizmi u jeziku primaocu upotrebom postali česti i udomaćeni, njihovo je značenje počelo gubiti na intenzitetu i preciznosti, stvoreni su uvjeti za sekundarne promjene: proširenje značenja u broju i u značenjskom polju. U promjenama toga tipa javlja se adaptacija značenja, što znači promjena u značenju koje je anglicizam formirao u primarnoj adaptaciji, kada je transferom preuzeo jedno od značenja engleskoga modela (u punom opsegu – nulta ekstenzija i suženje u broju ili – u smanjenom opsegu suženje u značenjskom polju). Prema tome, u sekundarnim promjenama javlja se adaptacija koja se izražava proširenjem broja značenja ili proširenjem značenjskoga polja, tj. značenje anglicizma se mijenja, što nije bio slučaj pri transferu značenja u primarnim promjenama.

3.4.2.2. Primjeri koji služe kao ilustracija sekundarnih promjena bit će izvedeni od engleskog modela i analizirani po primarnim promjenama (I), koje se realiziraju kao transfer značenja, i po sekundarnim promjenama (II), koje predstavljaju sekundarnu adaptaciju značenja. Primarne promjene mogu biti bilo koja od tri naprijed spomenute kategorije (S_0 , S_{1n} , S_{1f}), a sekundarne promjene mogu biti proširenje u broju (S_{2n}) i proširenje u značenjskom polju (S_{2f}).

3.4.2.3. Primjeri za proširenje značenja u broju (S_{2n}).

U ruskom anglicizmu карго процес posuđivanja engleskog modela CARGO počinje od S_0 (nulte semantičke ekstenzije) u primarnoj adaptaciji (I) i nastavlja se u ruskom u sekundarnoj adaptaciji (II) u proširenju broja značenja (S_{2n}) povećanjem broja novim značenjem:

CARGO sb - n (1)

карго

I S_0 = kargo, teret (na brodu, avionu i sl.)II S_{2n} = osiguranje tereta koji se prevozi na brodu

U anglicizmu катамаран процес posuđivanja engleskog modela CATAMARAN počinje u primarnoj adaptaciji (I) suženjem značenja u broju (S_{1n}), jer se šest značenja modela (6) sužava na jedno, tj. drugo (# 2.). U sekundarnoj adaptaciji (II) proširuje se broj značenja (S_{2n}) novim značenjem:

CATAMARAN. . . sb - n (6)

катамаран

I S_{1n} (# 2.) = katamaran, brod sa dva trupaII S_{2n} = tip hidroaviona

3.4.2.3.1. U sljedećim primjerima процес posuđivanja provodi se po istom planu: u primarnoj adaptaciji (I) značenje se sužava u broju (S_{1n}), a u sekundarnoj adaptaciji (II) broj se značenja proširuje novim značenjem:

BARMAN sb - m (2)

бармен

I S_{1n} (# 1.) = barmen, konobar koji poslužuje piće
za šankomII S_{2n} = vlasnik bara

BROILER sb - n (4/6/)

бройлер

I S_{1n} (# 2.) = brojler, mlado pile za pečenjeII S_{2n} = prostorija u kojoj se takvi pilići uzgajaju

CRACKER sb - n (8/15/)

крекер

I S_{1n} (# 4.) = kreker, vrsta slanog kekxaII S_{2n} = tanko narezani i osušeni komadići krumpira

3.4.2.4. Primjeri za proširenje značenja u značenjskom polju (S_{2f}):

COVERT COAT . . .sb - n (1 Coll)

коверкот

I S_o = kratki lagani ogrtačII S_{2f} = vrsta vunene ili poluvunene tkanine

JERSEYsb - n (3/6/)

джерси

I S_{1n} (# 1.) = vrsta tkanineII S_{2f} = odjeća od te tkanine

LINERsb - n

лайнер

I S_{1n} (5. a) = brod linijske plovidbeII S_{2f} = putnički avion**4. ZAKLJUČAK**

Uvođenjem nove teoretske postavke – razlike između primarne i sekundarne adaptacije i primarnih i sekundarnih promjena – analiza anglicizama na semantičkoj razini mnogo je razrađenija i njezini rezultati precizniji. U primarnoj adaptaciji transfer značenja engleskog modela u ruski anglicizam prolazi kroz tri kategorije, od kojih se prve dvije, nulta semantička ekstenzija i suženje značenja u broju, javljaju vrlo često, a treća se kategorija, suženje značenja u značenjskom polju, javlja vrlo rijetko. Anglicizmi integrirani u ruski jezik nakon primarne adaptacije mogu pod određenim sociološkim uvjetima nastaviti svoju adaptaciju u dva smjera: a) proširenjem broja značenja i b) proširenjem značenjskog polja. U adaptaciji je češće zastupljeno proširenje broja značenja nego proširenje značenjskog polja. U zaključku možemo ustvrditi da rezultati provedene analize semantičke adaptacije pokazuju da se sve kategorije (1.-5.) mogu i trebaju primijeniti u izradi *Rječnika anglicizama u ruskom jeziku*, koji se izrađuje u projektu "Engleski element u europskim jezicima". Brojčani odnosi analiziranih kategorija pokazuju da se analiza semantičke adaptacije anglicizama u ruskom⁹ po rezultatima ne razlikuje od rezultata dobivenih u analizi anglicizama na semantičkoj razini drugih europskih jezika analiziranih u citiranom projektu.

⁹ Analizu fonološke adaptacije anglicizama u ruskom jeziku objavili smo u *Suvremenoj lingvistici* 35-36, 1993, str. 59-75, a analizu morfološke adaptacije objavili smo u *Filologiji* 24-25, 1995, str. 101-119.

Bibliografija

- Collins Cobuild English Language Dictionary*, Collins, London and Glasgow 1987.
- Collins English Dictionary*, Third Edition, Harper Collins Publisher, Glasgow 1991.
- Filipović, Rudolf (1966). "The English element in the main European languages", *Studia Romanica et Anglica Zagradiensia (SRAZ)* 22-23, Zagreb: 103-112.
- Filipović, Rudolf (1968). "Semantic extension changes in adaptation of English loanwords in Serbo-Croatian", *SRAZ* 25-26, Zagreb: 109-119.
- Filipović, Rudolf (1972). "Some problems in studying the English element in European languages", *Studia Anglica Poznaniensia* 4, Poznań: 141-158.
- Filipović, Rudolf (1974). "A contribution to the method of studying the English element in European languages", *SRAZ* 37, Zagreb: 135-148.
- Filipović, Rudolf (1977). "Primary and secondary adaptation of loanwords", *Wiener Slavistisches Jahrbuch XXII*, Wien: 116-125.
- Filipović, Rudolf (1986). *Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Djela JAZU, knjiga 59, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti - Školska knjiga, Zagreb, 322 str.
- Filipović, Rudolf (1988). "Fonološke varijante u Rječniku anglicizama u hrvatskom ili srpskom jeziku", *Filologija* 16, Zagreb: 73-85.
- Filipović, Rudolf (1990). *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo - razvoj - značenje*. Djela JAZU, knjiga 70, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti - Školska knjiga, Zagreb, 336 str.
- Filipović, Rudolf (1990a). "Morfološke varijante u Rječniku anglicizama u hrvatskom ili srpskom jeziku"; *Croatica - Slavica - Indoeuropaea, Wiener Slavistisches Jahrbuch*, Ergänzungsband VIII, Wien: 35-42.
- Filipović, Rudolf - Antica Menac (1993). "Transfonemizacija u Rječniku anglicizama u ruskom jeziku: teorija i primjena", *Suvremena lingvistika* 35-36, Zagreb: 59-75.
- Filipović, Rudolf - Antica Menac (1995). "Transmorfemizacija u Rječniku anglicizama u ruskom jeziku: teorija i primjena", *Filologija* 24-25, Zagreb: 101-119.
- Filipović, Rudolf (1995). "Some problems in compiling an etymological dictionary of anglicisms". *On Languages and Language* - Mouton de Gruyter, Berlin - New York: 127-143.
- Longman Dictionary of Contemporary English*, Longman Group Limited, Harlow and London 1978.
- Webster's Third New International Dictionary of the English Language*, Merriam, Springfield 1961.
- The World Book Dictionary*, Doubleday 1976.

SUMMARY

SEMANTIC ADAPTATION IN THE *DICTIONARY OF ANGLICISMS
IN RUSSIAN*: THEORY AND APPLICATION

A new conceptual and methodologically innovative contribution to the theory of languages in contact (Filipović 1986) is the distinction between primary and secondary adaptation. By applying this distinction the original pattern of semantic adaptation has been expanded from three to five categories. Three categories belong to primary changes (1. zero semantic extension, 2. restriction of meaning in number, 3. restriction of meaning in a semantic field) and two belong to secondary changes (4. expansion of meaning in number, 5. expansion of meaning in a semantic field). The first three changes correspond to the transfer of meaning (from the giving language to the receiving language). The other two changes show that the replica - an anglicism, after it has been completely integrated, may be further adapted and can undergo two secondary changes (4. and 5.). Our analysis of the adaptation of anglicisms in Russian on the semantic level shows that due to the innovative element - primary and secondary changes - the transfer of meaning during the primary adaptation and the adaptation of meaning of anglicisms during the secondary changes can be much better and much more precisely defined and illustrated. Therefore this new system of adaptation can and must be applied in the *Dictionary of anglicisms in Russian* which is a part of the project "The English Element in European Languages".